

Notitie aansprakelijkheden Gemeente en Coöperatie

In deze notitie wordt ingegaan op de aansprakelijkheid en verantwoordelijkheden van en binnen de coöperatie. Naar aanleiding daarvan wordt voorgesteld de volgende besluiten te nemen:

1. Uit te gaan van een coöperatie UA (uitgesloten aansprakelijkheid), daarmee is de aansprakelijkheid voor de leden is geheel uitgesloten.
 - Dit ook zo in de statuten opnemen
2. De aansprakelijkheid van de bestuurder conform het Burgerlijk Wetboek regelen (behoorlijke vervulling van zijn taak, niet verantwoordelijkheid van ontstane schuld mits).
3. Voor het afdekken van de aansprakelijkheid en schade ontstaan uit het handelen van de coöperatie, de bestuurder en de medewerkers de volgende verzekeringen af te sluiten:
 - Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering;
 - Aansprakelijkheidsverzekering bedrijven (AVB)
 - Beroepsaansprakelijkheidsverzekering (BAV)

Inleiding

Op 9 maart 2017 heeft het college van B&W van de gemeente Woudenberg het plan van aanpak vastgesteld voor onderzoek naar het oprichten en inrichten van coöperatie De Kleine Schans. De coöperatie krijgt uitvoerende taken in het sociaal domein op het gebied van de Participatiewet, Wmo 2015, Jeugdwet en de Leerplichtwet. Beoogd wordt de uitvoering van de toegang en de aanjaagfunctie in de transformatie in het Sociaal Domein bij de coöperatie onder te brengen. De daarbij behorende taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden worden, voor zover de wet dit toelaat, overgedragen aan de coöperatie. De gemeente mandateert aan de coöperatie - voor zover voornoemde wetten dit toestaan - de bevoegdheid om in haar naam besluiten te nemen.

In de volgende paragrafen worden de verschillende verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden besproken.

Schade, aansprakelijkheid en verzekering

Bij het uitvoeren van taken kan (vermogens)schade worden veroorzaakt. In de wet is vastgelegd dat degene die schade veroorzaakt door eigen onrechtmatig handelen gehouden is deze te vergoeden. Daarnaast is in de wet geregeld dat men aansprakelijk kan zijn voor fouten van een ander of voor bepaalde (gebrekkige of gevaarlijke) zaken. De coöperatie neemt als privaatrechtelijke rechtspersoon onder eigen naam deel aan het rechtsverkeer en is zelfstandig drager van rechten en plichten. Als door een handelen of nalaten van (medewerkers van) de coöperatie schade ontstaat kan zij daarvoor aansprakelijk worden gesteld door degene die schade heeft geleden. Als de coöperatie aansprakelijk is gesteld, moet vervolgens worden bekeken of zij ook aansprakelijk is. Dit is het geval als blijkt dat er sprake is van een fout én die fout aan de coöperatie is toe te rekenen. De coöperatie is dan zelf verantwoordelijk om de ontstane schade te vergoeden. Tegen de diverse wettelijke aansprakelijkheden kunnen privépersonen maar ook rechtspersonen zich verzekeren. Deze verzekeringen worden in het laatste deel van deze notitie besproken.

Gemeente

De gemeente Woudenberg is eindverantwoordelijk voor de juiste en rechtmatige uitvoering van de Participatiewet, Wmo 2015, Jeugdwet en de Leerplichtwet. De bestuurlijke en politieke (systeem)verantwoordelijkheid voor de uitvoering van voornoemde wetten blijft berusten bij de gemeente. Door overdracht van uitvoerende taken aan de coöperatie wordt door de gemeente wel de aansprakelijkheid overgedragen voor schade ontstaan door fouten van (medewerkers van) de coöperatie bij de uitvoering van de overgedragen taken.

Coöperatie

In art. 53 e.v. boek 2 BW zijn de wettelijke regels voor het oprichten en inrichten van een coöperatie vastgelegd. De coöperatie is een bijzondere vereniging die krachtens overeenkomsten zakelijk verkeer heeft met haar leden en waarvoor zij een bedrijf uitoefent. De coöperatie heeft een verenigingsachtig karakter en is qua organisatorische opzet globaal hetzelfde als een gewone vereniging met een algemene ledenvergadering (ALV) als hoogste orgaan en een uitvoerend bestuur. De wettelijke regels van de vereniging (titel 2 boek 2 BW) zijn grotendeels van toepassing.

Aansprakelijkheid coöperatie en haar leden

De coöperatie is een rechtspersoon welke deelneemt aan het economisch verkeer en zelfstandig drager is van rechten en plichten.

Als uitgangspunt geldt dat de leden van een coöperatie aansprakelijk zijn om bij te dragen in het tekort van de coöperatie, als de coöperatie zelf niet in staat is om haar schulden te voldoen. Maar dat is uitzonderlijk, want in de meeste gevallen wordt de aansprakelijkheid voor de leden beperkt of zelfs geheel uitgesloten. Wat de aansprakelijkheid voor de leden betreft zijn er drie mogelijkheden:

1. Een coöperatie WA (wettelijke aansprakelijkheid): de leden zijn voor het totale tekort van de coöperatie aansprakelijk.
2. Een coöperatie BA (beperkte aansprakelijkheid): de leden zijn tot een beperkt, van tevoren vastgesteld bedrag aansprakelijk.
3. Een coöperatie UA (uitgesloten aansprakelijkheid): de aansprakelijkheid voor de leden is geheel uitgesloten.

Of en in welke mate de leden aansprakelijk zijn voor het tekort, moet uitdrukkelijk in de statuten van de coöperatie zijn vermeld. Ook moet er achter de naam van de coöperatie altijd de letters WA, BA of UA worden vermeld. Zo weet iedere contractspartij met wat voor soort coöperatie hij te maken heeft en of hij voor een eventueel tekort kan aankloppen bij de leden.

Aansprakelijkheid bestuurders

In art. 9 boek 2 BW is de verantwoordelijkheid van een bestuurder t.o.v. een rechtspersoon vastgelegd. Elke bestuurder is tegenover de rechtspersoon gehouden tot een behoorlijke vervulling van zijn taak. Tot de taak van de bestuurder behoren alle bestuurstaken die niet bij of krachtens de wet of de statuten aan een of meer andere bestuurders zijn toebedeeld (Lid 1). Elke bestuurder draagt verantwoordelijkheid voor de algemene gang van zaken. Hij is voor het geheel aansprakelijk terzake van onbehoorlijk bestuur, tenzij hem mede gelet op de aan anderen toebedeelde taken geen ernstig verwijt kan worden gemaakt en hij niet nalatig is geweest in het treffen van maatregelen om de gevolgen van onbehoorlijk bestuur af te wenden. (lid 2)

De aansprakelijkheid voor de bestuurders staat los van de regeling in de statuten wat betreft de aansprakelijkheid voor de leden.

Voor bestuurders geldt als uitgangspunt dat ze niet aansprakelijk zijn voor de schulden van de coöperatie. Maar in de volgende drie gevallen kunnen bestuurders toch aansprakelijk worden gesteld:

1. Als een derde (contractspartij) schade leidt doordat de coöperatie zijn verplichtingen niet kan nakomen en de bestuurder bij het aangaan van de overeenkomst dat al wist of behoorde te weten; er is dan sprake van een onrechtmatige daad.
2. De coöperatie kan niet voldoen aan haar premie- of belastingverplichtingen en deze betalingsonmacht is niet tijdig gemeld; de bestuurders zijn dan tegenover de betreffende instanties voor de gehele schuld aansprakelijk.
3. De coöperatie gaat failliet waarbij er sprake is van onbehoorlijk bestuur en de curator kan bewijzen dat dit onbehoorlijk bestuur een belangrijke oorzaak is van het faillissement; als uitgangspunt geldt dan dat alle bestuurders voor het tekort in privé aansprakelijk zijn, maar een individuele bestuurder kan zijn aansprakelijkheid afwenden als hij kan aantonen dat hem geen ernstig verwijt kan worden gemaakt en dat hij alles heeft gedaan om de nadelige gevolgen zo veel mogelijk te beperken.

Aansprakelijkheid coöperatie voor medewerkers

Een werkgever is aansprakelijk voor schade welke is ontstaan door een fout van een (ondergeschikte) werknemer.¹

De werknemer die bij de uitvoering van de arbeidsovereenkomst schade toebrengt aan de werkgever of aan een derde jegens wie de werkgever tot vergoeding van die schade is gehouden, is te dien zake niet jegens de werkgever aansprakelijk, tenzij de schade een gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid van de werknemer.

Verzekering aansprakelijkheden

Om de bedragen die gemoeid zijn met de diverse aansprakelijkheden hoog kunnen oplopen verdient het aanbeveling deze aansprakelijkheden te verzekeren. Voor de onderscheidene aansprakelijkheden zijn door verzekeringsmaatschappijen aparte verzekeringsproducten ontwikkeld die hierna kort worden besproken.

Het afsluiten van zo'n verzekering heeft als bijkomend voordeel dat de verzekeringsmaatschappij, alvorens zij dekking verleent, de bedrijfsvoering, werkvoorschriften, protocollen e.d. doorlicht. Daarmee verkrijgt de coöperatie een extra waarborg dat haar bedrijfsvoering voldoet aan de standardeisen.

Bestuurder

Een bestuurder van een rechtspersoon draagt verantwoordelijkheid. Dat kan ingrijpende gevolgen hebben. Besluiten van henzelf of een medebestuurder kunnen verkeerd uitpakken. De bestuurder kan daarvoor persoonlijk aansprakelijk worden gesteld. Dat betekent dat schade verhaald kan worden op zijn privévermogen. Met een Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering beschermt de bestuurder zich tegen deze aansprakelijkheid, zodat zijn privévermogen buiten schot blijft. Met een rechtsbijstand dekking is de bestuurder tevens gedekt tegen de kosten van rechtsbijstand bij het voeren van verweer tegen een aanspraak.

Medewerkers

Aansprakelijkheidsverzekering bedrijven (AVB)

Biedt in beginsel dekking tegen aanspraken tot schadevergoeding veroorzaakt door werknemers bestaande uit personen- en zaakschade. Een AVB beschermt de onderneming voor aansprakelijkheid voor schade aan personen en goederen en ook de schade die gevolgen heeft voor het inkomen of vermogen van de claimende partij.

Beroepsaansprakelijkheidsverzekering (BAV)

De beroepsaansprakelijkheidsverzekering (BAV) biedt in beginsel dekking tegen aanspraken tot schadevergoeding ontstaan door beroepsfouten van zelfstandige professionals en professionals in loondienst die bestaat uit zuivere vermogensschade en soms ook personen- en zaakschade van opdrachtgevers en derden voor de specifieke risico's die aan de uitoefening van een beroep of zakelijke activiteit zijn verbonden. Voorbeelden van zulke risico's zijn het geven van verkeerde adviezen en het verstrekken van onjuiste of onvolledige informatie.

¹ art. 170 lid 1 boek 6 BW Voor schade, aan een derde toegebracht door een fout van een ondergeschikte, is degene in wiens dienst de ondergeschikte zijn taak vervult aansprakelijk, indien de kans op de fout door de opdracht tot het verrichten van deze taak is vergroot en degene in wiens dienst hij stond, uit hoofde van hun desbetreffende rechtsbetrekking zeggenschap had over de gedragingen waarin de fout was gelegen.